

Zestiende bijbelstudie over Galaten 5:16-18 – hoofdstuk 20 van ‘Tot vrijheid geroepen’, bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen: Psalm 35:1
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 5:13-18; Romeinen 7:13-26
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

1. De laatste keer in het oude jaar stonden we stil bij Gal. 5:13-15, waarin benadrukt werd dat de christenen in de gemeente van Galatië tot vriheid waren geroepen – een vrijheid in Christus, waarbij tegelijkertijd bedacht moet worden dat die vrijheid Christus het leven kostte. Het is dus een vrijheid op kosten van Christus; vrijgesproken van schuld en straf, verlost van de vloek van de wet. Dat is onuitsprekelijk, maar dan is het tegelijk duidelijk dat deze vrijheid geen ruimte geeft aan de zonde en het vlees, aan het elkaar bijten en ‘vereten’ zoals men dat in Galatië door de ingeslopen valse broeders was gaan doen. Dat leidt alleen maar tot een door elkaar verteerd worden, ja, tot vernietiging van de gemeente; en dat is kerkverwoestend. Nee, het moet heel anders: dien elkaar door de liefde. En wat is de spits daarvan? In één woord: Gij zult uw naaste liefhebben gelijk uzelf. De vrijheid van een christen is dus de vrijheid om te dienen.

Zó heeft Paulus het ons in de verzen 13-15 voorgehouden; daarin laat hij zien niet alleen een dogmaticus te zijn, die de lijnen scherp weet te trekken zoals we in deze brief hebben gezien, maar ook een bezorgde brieveschrijver die de nog zo jonge en kwetsbare gemeente pastoraal wil leiden en hun de weg wil wijzen. Paulus als zielzorger, die zich verantwoordelijk voelt voor de gemeenten die door zijn zendingsarbeid zijn ontstaan; en met name is hij dan bezorgd hoe het zal gaan met die pas bekeerde heidenchristenen die nu in een totaal ander geestelijk klimaat zijn gekomen – al of niet samen met de christenen uit de Joden. In Galatië is het juist op dat punt verkeerd gegaan; daarom schrijft Paulus nu aan de Galaten, in de hoop een einde te kunnen maken aan de tweedracht en verwarring binnen de gemeente. Daarom heeft hij met name in de hoofdstukken 3 en 4 gesproken zoals hij dat heeft gedaan; en daarbij leek het weleens of de Joodse wet, de Thora, geheel had afgedaan. Hij had zijn tegenstanders echter bestreden omdat ze tegenover de Galaten de wet op een verkeerde manier hadden toegepast. Nu komt hij als zielzorger echter weer terug op de wet, maar nu op een positieve manier.

2. Zo komen we bij vers 16: En ik zeg... Daarmee wordt bedoeld zoals de kanttekening het mooi omschrijft: Dit is het wat ik wil zeggen...; iets eigentijds gezegd: Ik bedoel eigenlijk dit. En dan komt het: wandel door de Geest. Met deze paar woorden vat Paulus hier een christelijk leven samen waaraan een oprechte christen zijn leven lang genoeg heeft. Hij wil zeggen: een waarachtig christelijk leven is een leven onder de leiding van en door de kracht van de Heilige Geest. Deze verzen 16-18 vormen dan het begin van een betoog waarin het bevel gegeven wordt: wandel door de Geest; én waarin Paulus de strijd tekent van een leven dat door de Geest geleid wordt. Die strijd wordt in de tweede helft van vs. 16 al duidelijk; onze Statenvertaling zegt namelijk: ‘en volbrengt de begeerlijkheid van het vlees niet’. Dat

klinkt als een bevel, maar andere vertalingen laten meer een belofte horen, zoals: ‘en u zult zeker de begeerte van het vlees niet volbrengen’ (HSV) of ‘dan zult u niet toegeven aan aardse begeerten’ (NBV21). Hoe zit het nu? De dikwijls onvolprezen kanttekeningen geven wat mij betreft een mooie oplossing; kantt. 58 geeft namelijk als tweede mogelijkheid om te vertalen aan: ‘Of: en gij *zult* niet volbrengen; aanwijzende welke vrucht daaruit *zal* volgen, als men naar de Geest wandelt. *Zo zal* dit dan het middel zijn om het misbruik van de vrijheid te verhoeden’. U hoort het wel: *zult/zal* heeft hier geen bevelende maar juist een belovende kracht; zo mogen we zeggen dat in vs. 16 zowel een gebod als een belofte klinkt: volbrengt de begeerlijkheid des vleses niet (gebod), maar ook: dan zult u de begeerlijkheid niet volbrengen (belofte).

3. Als Paulus over ‘wandelen door de Geest’ spreekt, denkt hij aan het hele leven. Als de gelovigen het vlees willen overwinnen, moeten zij zich voortdurend overgeven aan en laten leiden door de Heilige Geest. Let op: vanaf deze verzen komt het werk van de Heilige Geest op de voorgrond; zoals Christus de eerste Persoon is in rechtvaardiging, zo is de Heilige Geest de eerste Persoon in de heiliging. De apostel stuurt vanaf nu aan op een heel praktisch christendom; de leer moet leiden tot een daadwerkelijk leven naar Gods geboden. Een uitlegger van de Galatenbrief stelt dat het in deze brief *draait* om de rechtvaardiging: hoe raak ik van de vloek van Gods wet bevrijd?; maar dat het *gaat* om nog iets anders: om de heiliging van het leven. Het gaat om een dagelijks leven door Gods Geest. Ja, het is waar: om werkelijk metterdaad een christen te kunnen zijn, moet eerst geleerd worden wat genade inhoudt; wat het betekent om als een goddeloze gerechtvaardigd te worden, en in de doorboorde handen van Christus terecht te komen. Dán alleen mag er de hoop zijn dat hij gaat wandelen door de Geest; dan treedt het geloof als vanzelf ‘naar buiten’; dan komt het voor de dag. ‘Ik heb lust, o mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden van mijn ingewand’

Paulus noemt het ‘wandelen door de Geest’ vanaf dit gedeelte wel 7 keer; daarmee geeft hij aan dat de Geest de ‘motor’ en drijfveer is van het christenleven. Door de Geest worden alle dingen nieuw – door Hem komt er beweging in het doodse bestaan; dan wordt het een ‘wandelen’, zoals Henoeh met God wandelde. ‘Welzalig hij die in der bozen raad, niet wandelt, noch op ’t pad der zondaars staat.’

4. Het wandelen door de Geest komt tot uiting in een breken met de begeerlijkheid van het vlees. Als de Geest van Christus in ons woont, komt heel ons zwakke, sterfelijke en ook Gode vijandelijke en rebelse bestaan onder vuur te liggen; dan kunnen we niet meer overweg met wat ons hart ons ingeeft, met die ‘begeerlijkheid’. Zo worden in vs. 16 Geest en vlees al tegenover elkaar gezet. Het ‘vlees’ is zoals kantt. 57 zegt: ‘de natuurlijke verdorvenheid die de wedergeborenen nog aankleeft’, en zoals kantt. 59 zegt: ‘de kwade gedachten, genegenheden, bewegingen en lusten der verdorven natuur, die de wedegeborenen nog aanhangen’.

Kohlbrugge zegt in een preek over Galaten 5:16-17 betreffende dingen over wat dat ‘vlees’ nu eigenlijk is; ‘vlees’ geeft hier een toestand aan van de gehele mens zoals hij is en leeft, omdat hij zich in een

toestand bevindt die het tegenovergestelde is van God Die Geest is. Deze toestand waarin de mens zich bevindt, beheerst hem ook; en deze toestand wordt 'vlees' genoemd. Als dus in deze tekst over 'vlees' gesproken wordt, moet men niet zozeer aan het lichaam en aan de seksualiteit denken, 'maar aan de toestand waarin wij allen geraakt zijn, toen we door eigen moedwillige overtreding van Gods geboden uit de gemeenschap met God zijn uitgegaan en dientengevolge de duivel en de dood tot prooi zijn'. Deze toestand wordt in de Heilige Schrift met 'vlees' aangeduid; en dat woord is beladen met toorn, vloek en verdoemenis. De begeerte van het vlees is het verlangen om met gedachten, woorden en werken alle geboden van God te overtreden en zich in die overtreding te handhaven – aldus nog steeds Kohlbrugge.

5. Zo komen we als vanzelf bij vers 17. Dit vers kun je lezen als een nadere uitleg van vs. 16. Je zou ook kunnen zeggen: in vs. 17 lezen we waarom het zo nodig is om ons door de Geest te laten leiden: 'want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, alzo dat gij niet doet hetgeen gij wildet'. Er woedt dus een grote oorlog in de harten van de gelovigen. De Heilige Geest woont in hen en daarom is de beloofde gave van de toekomstige eeuw van hen, maar toch is deze tegenwoordige eeuw nog niet voorbij. Het vlees blijft een ernstige werkelijkheid; de begeerten van het vlees zijn niet verdwenen, en ze staan zelfs onverzoenlijk tegenover de dingen van de Geest. Het vlees is op zichzelf gericht, terwijl de Geest hen op God richt. Het vlees is krachtig aanwezig, maar dat is toch niet de hele waarheid, want de Geest in de gelovigen wekt hen op tot gerechtigheid, zodat ze ook een sterk verlangen hebben naar het goede. Dat betekent strijd, want als je bent vrijgekocht en door Gods genade de Geest van God hebt ontvangen, is je vlees nog niet uitgeschakeld.

Het tweede gedeelte van dit vers maakt dit nog duidelijker: deze twee, de Geest en het vlees, staan tegenover elkaar, zodat de gelovige niet doet, wat hij zou willen. Die strijd zorgt ervoor dat noch de begeerten van het vlees, noch die van de Geest ten volle gerealiseerd worden. Steeds weer moet je met droefheid constateren dat je niet doet wat je zou willen, dat je niet bent wie je zou willen zijn, zoals Paulus beschrijft in Romeinen 7 waarin die strijd nog veel verder wordt uitgewerkt. Ja, juist waar de Geest krachtig werkt, loopt het vlees te hoop. Daarom bedreigen de gevaren de gelovigen voortdurend, en daarom is het ook onmisbaar om te wandelen door de Geest. Als dat niet gebeurt, krijgen de begeerten van het vlees de overhand. Het hart van Gods kind is als het ware oorlogsterrein; en... een christen is van huis uit, zegt ds. C. den Boer, altijd een verliezer, tenminste, als zijn vlees in hem gaat begeren – telkens wil hij wel wat God wil, maar dan komt zijn vlees eraan als reus Goliath; daar is hij niet zomaar mee klaar. Wees daarom op uw hoede, beter gezegd: overwin die Goliath van uw vlees, maar doe het in de kracht en de overmacht van de Geest, als een David met een slinger en een steen. Dan mag je ook weten: het is geen strijd waarvan je niet weet wie die zal winnen, want als de gelovigen zich overgeven aan de Geest, zullen zij de begeerten van het vlees overwinnen.

Luther zegt in zijn verklaring heel mooi: 'Als iemand deze strijd van het vlees bespeurt, moet hij niet de moed verliezen, maar in de Geest weerstand bieden en zeggen: ik ben een zondaar, omdat ik het vlees nog niet heb afgelegd, maar ik wil de Geest en niet het vlees gehoorzamen, ik wil Christus in het geloof

en in de hoop aangrijpen en mij door Zijn Woord oprichten, en aldus opgericht zal ik de begeerte van het vlees niet volbrengen. Als ik vroeger als monnik deze woorden goed had begrepen, zou ik me niet met zoveel pijn gefolterd hebben, maar ik zou gedacht hebben, zoals ik nu denk: beste Maarten, je zult zolang je nog in het vlees bent, de zonde niet geheel kwijt raken, je zult de strijd ervan gevoelen, maar wordt daarom niet moedeloos, vecht ertegen, zodat je aan de begeerte ervan niet toegeeft, dan ben je niet onder de wet.’

6. Zo schrijft Paulus verder in vs. 18: ‘Maar indien gij door de Geest geleid wordt, zo zijt gij niet onder de wet’. Christenen moeten zich dus bewust zijn van de strijd en die ook goed beoordelen. Ondanks je ellendigheid hoef je je namelijk niet door de wet te laten gevangennemen en veroordelen – als worstelende en strijdende zondaar mag je leven uit de vrijspraak van Gods genade in Jezus Christus. Vs. 18 geeft dus de oplossing voor vs. 17: de werkzame aanwezigheid van de Geest is de voorwaarde voor de gelovigen om de begeerten van het vlees te overwinnen. Let op het woordje ‘indien’; dat is een voorwaardelijk woordje. Zij die door de Geest geleid worden, zijn niet meer onder de wet. Wat houdt dat in? Allereerst bedoelt Paulus hier te zeggen dat de gelovigen niet meer behoren tot de oude eeuw van de wet – je zou kunnen zeggen: heilshistorisch gezien behoren zij niet meer onder de wet; de wet heeft geen zeggenschap meer over hen. Er ligt een onoverbrugbare tegenstelling tussen het *zijn onder de wet* en het *leven uit Christus*. Als iemand onder de wet is, is hij niet onder de genade; maar, zo zegt Paulus hier, jullie zijn niet meer onder de wet; en wie niet onder de wet is, is vrij van de zonde – wat overigens heel wat anders is dan vrij te zijn om te zondigen. Hierover heeft Paulus in zijn brief eerder al veel en diep gesproken.

Maar ook ‘heilsordelijk’ is het een rijk woord. Kantt. 65 zegt het heel mooi: ‘niet onder de dwang van de wet, die door vrees voor de dreiging der wet ontstaat, noch onder de vloek ervan, noch onder het juk van de ceremoniën. Want deze Geest, Die de wedergeborenen leidt, is niet een Geest der dienstbaarheid tot vreze, maar der aanneming tot kinderen en der vrijheid.’ Ik las in een commentaar: u bent dan niet meer als een zwoeger en tobber bezig om de vloekende wet te ontgaan; met ‘wet’ alleen is de strijd altijd verloren, want geen ‘wet’ is in staat om uw vlees in te tomen. Maar onder de heerschappij van de Geest gaat het; het vlees moet zwichten, Goliath valt – en dan bent u machtiger dan iemand die een stad overwint. Dan overwint u uzelf en de zonde zal niet meer over u heersen. Het gaat er dus om dat we dagelijks onder de beïnvloeding van de Geest staan. Deze Geest oefent Zijn macht uit in de harten van Gods kinderen, waardoor zij worden bestuurd en bekwaamd om meer en meer de kracht van de inwonende zonde te vernietigen en te wandelen in de weg van Gods geboden, vrij en vrolijk. Om in deze strijd de overhand te kunnen behouden, hebben zij maar niet van tijd tot tijd een ‘opfrissertje’ nodig; nee, de Geest Zelf moet dagelijks intocht doen in het hart. Dat betekent dat ze in alle omstandigheden van het leven, bij alle beslissingen die ze moeten nemen, zich onder de tucht van de Geest laten brengen. Paulus moet in Romeinen 7 wel uitroepen: ‘ik ellendig mens’, maar er mag toch volgen: ‘ik dank God, door Jezus Christus, onze Heere’.

7. Ik wil graag afsluiten met de mooie woorden van ds. W. Harinck aan het einde van hoofdstuk 20: 'Wat is het een rijk en gezegend leven om door de Geest geleid te worden. De Geest zal ons nergens brengen waar het niet goed en nuttig voor ons is. Hij zal alles zo leiden dat God verheerlijkt wordt en dat onze ziel getroost en gezaligd wordt. Kom, verhard u niet, maar laat u leiden.'

Zingen: Psalm 56:5